

УДК 336.143.2

Радіонов Ю. Д.

ЦІЛІ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ВИДАТКІВ

Досліджуються ключові завдання бюджетної політики у сфері видатків у нинішніх складних умовах соціально-економічного розвитку країни. Бюджетна політика має швидко реагувати на потреби суспільства й ефективно відповідати на зовнішні й внутрішні виклики. Встановлено, що питання модернізації бюджетної політики у сфері видатків бюджету набуває актуальності через її недосконалість та неефективність, а також неспроможність впливати на відтворювальні економічні процеси, інвестиційну активність, підприємницьку діяльність, зростання доходів і покращання добробуту громадян, соціальну політику тощо. Бюджетна політика повинна сприяти реалізації важливих стратегічних завдань і цілей. Бюджетні асигнування мають спрямовуватися на: розвиток економіки, вдосконалення та нарощування виробничих потужностей, фінансування науки, освіти, охорони здоров'я, виконання пріоритетних цільових комплексних програм, розбудову соціально-побутової інфраструктури, реалізацію прав громадян та ін. Наголошено на виваженості, плановості та послідовності проведення бюджетної політики, що є запорукою стійкого розвитку економіки.

Ключові слова: державний бюджет, місцеві бюджети, бюджетний механізм, міжбюджетні відносини, бюджетна політика, неефективне використання коштів.

Літ. 11.

Радіонов Ю. Д.

ЦЕЛИ БЮДЖЕТНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ В СФЕРЕ РАСХОДОВ

Исследуются ключевые задачи бюджетной политики в сфере расходов в нынешних сложных условиях социально-экономического развития страны. Бюджетная политика должна быстро реагировать на потребности общества и давать эффективный ответ на внешние и внутренние вызовы. Установлено, что вопрос модернизации бюджетной политики в области расходов бюджета становится актуальным в связи с ее несовершенством и неэффективностью, а также неспособностью влиять на воспроизводство экономических процессов, инвестиционную активность, предпринимательскую деятельность, рост доходов и улучшение благосостояния граждан, социальную политику и т. д. Бюджетная политика должна способствовать реализации важных стратегических задач и целей. Бюджетные ассигнования необходимо направить на: развитие экономики, усовершенствование и наращивание производственных мощностей, финансирование науки, образования, здравоохранения, выполнение приоритетных целевых программ, развитие социально-бытовой инфраструктуры, реализацию прав граждан и др. Подчеркиваются взвешенность, плановость и последовательность проведения бюджетной политики, что является залогом устойчивого развития экономики.

Ключевые слова: государственный бюджет, местные бюджеты, бюджетный механизм, межбюджетные отношения, бюджетная политика, неэффективное использование средств.

© Радіонов Ю. Д., 2015

Yuriy Radionov

FISCAL POLICY OBJECTIVES OF SPENDING IN UKRAINE

The article examines the key fiscal policy objectives of spending in the current difficult conditions of social and economic development. It is indicated that fiscal policy has to respond quickly to the needs of society and in harmony with the dynamics of social relationships and effectively respond to external and internal challenges. It is found that the urgency of modernization of fiscal policy in budget expenditures increases because it is imperfect and inefficient and can not affect the economic reproduction process, investment activity, business, revenue growth and improve the welfare of citizens, social policy and so on. Fiscal policy must meet the relevant strategic objectives and the objectives facing the country today. Budgetary allocations should be directed to: economic development, improvement and extension of production capacity, funding of science, education and health care, implementation of target complex programs, development of social infrastructure, realization of citizens' rights and so on. It is emphasized the validity, planning and consistency in implementation of fiscal policy that is the key to sustainable economic development in the direction of building a modern infrastructure and welfare of society.

Key words: state budget, local budgets, budgetary mechanism, interbudgetary relations, budgeting policy, inefficient use of funds.

JEL classification: E61, H50, H61.

Основи бюджетної політики в Україні формуються під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Зокрема, на виконання стратегічних завдань соціального й економічного розвитку країни закладаються параметри та орієнтири бюджетної політики.

Верховна Рада України щороку затверджує Основні напрями бюджетної політики на відповідний рік (бюджетну резолюцію), де містяться її пріоритетні цілі.

Бюджет відображає такі функції: перерозподіл ВВП, відтворення, стимулювання, контроль, соціальний захист та ін. Він є ключовим інструментом бюджетної політики, через який держава регулює економічні та соціальні процеси. Для того щоб вони були успішними, бюджетний механізм, який поєднує сукупність форм, методів та інструментів використання бюджету, має бути ефективним і забезпечувати реалізацію бюджетної політики відповідно до економічної стратегії розвитку держави.

Бюджет являє собою план формування та використання бюджетних ресурсів для виконання завдань і функцій, поставлених перед країною. Завдяки бюджету держава регулює рівень інфляції і зайнятості населення, стабільність платіжного балансу, економічне зростання тощо. Наприклад, якщо рівень безробіття високий, то необхідно скоротити податкову базу або знизити рівень оподаткування для стимулювання сукупного попиту. Деякі вчені вважають, що коригування державних видатків варто здійснювати у випадку, коли зміщується попит на суспільні блага. З огляду на структуру державного бюджету формується і характер бюджетної політики.

Закон України "Про Державний бюджет України на 2015 рік" сформований у складних політичних, соціально-економічних умовах і містить чимало ризиків, мінімізація яких залежить від подолання численних внутрішніх і зо-

внiшнiх викликiв. Це пов'язано зi змiнами до Податкового i Бюджетного кодексiв України та iнших законодавчих i нормативних актив.

Доходи Державного бюджету України на 2015 р. встановлено в розмiрi 502 259 708 тис. грн, у тому числi доходи загального фонду Державного бюджету України – у сумi 474 745 676,6 тис. грн i доходи спецiального фонду Державного бюджету України – у сумi 27 514 031,4 тис. грн.

Загальний обсяг видаткiв Державного бюджету України в 2015 р. визначено в сумi 566 869 708,7 тис. грн, у тому числi видатки загального фонду Державного бюджету України – 537 566 703 тис. грн i видатки спецiального фонду Державного бюджету України – 29 303 005,7 тис. грн.

У Законi України “Про Державний бюджет України на 2015 рiк” ураховано новi пiдходи до формування взаємовiдносин державного i мiсцевих бюджетiв.

З огляду на економiчну сутнiсть бюджету, бюджетна полiтика забезпечує перерозподiл частини виробленого ВВП на прiоритетнi напрями економiки й задоволення нагальних суспiльних потреб. За соцiально-економiчним змiстом вона має вiдповiдати загальнiй економiчнiй полiтицi держави.

Бюджетна полiтика є вагомим складовим фiнансової полiтики i значною мiрою зумовлює мiсце та роль держави в регулюваннi економiчних процесiв i забезпеченнi макроекономiчного зростання [1].

На думку Л. В. Лисяк, у фiнансовому планi бюджетна полiтика характеризує процеси перерозподiлу ВВП для виконання державою функцiй i забезпечення загальносуспiльних потреб шляхом надання суспiльних благ, формується як вагомий елемент впливу на рiзнi суспiльнi процеси, складний iнструмент регулювання соцiального й економiчного розвитку [2, с. 21].

На наш погляд, така полiтика є стратегiєю дiй влади, спрямованою на регулювання соцiально-економiчних вiдносин через бюджетну систему краiни [3, с. 192].

Питанням бюджетної полiтики присвячено працi таких вiтчизняних вчених: В. М. Гейця, Т. І. Єфименко, Л. В. Лисяк, І. О. Лунiної, І. Я. Чугунова, С. І. Юрiя та iн. Проте недостатня ефективнiсть бюджетної полiтики, зокрема у видатковiй сферi, в контекстi впливу на пожвавлення дiлової активностi, iнвестицiйну привабливiсть, забезпечення сталого зростання економiки i доходiв громадян, розв'язання низки соцiально-економiчних проблем тощо вказує на необхiднiсть подальших наукових дослiджень у цiй площинi.

Мета статтi – визначення головних проблем реалiзацiї бюджетної полiтики у сферi видаткiв i пошук шляхiв її подальшого вдосконалення, зважаючи на потреби соцiально-економiчного розвитку.

Розгляд певних елементiв бюджетної полiтики, визначення ключових проблем та подолання труднощiв є запорукою надiйного функцiонування її механiзму. Так, неправильно обранi прiоритети, наприклад у сферi видаткiв бюджету, можуть спричинити “розпорошення” обмежених фiнансових ресурсiв, низьку ефективнiсть бюджетної та загальнодержавної економiчної полiтики. Натомiсть дiєвiсть бюджетної полiтики у цiй сферi є гарантiєю модернiзацiї, досягнення конкретної мети стратегiчного, економiчного та соцiального розвитку краiни.

Учені виокремлюють чотири головні складові бюджетної політики: у сфері державних доходів, державних видатків, державного боргу, бюджетного регулювання та міжбюджетних відносин [4, с. 105]. Для кожної зі складових визначається мета з урахуванням стратегічних цілей на відповідний бюджетний період. Бюджетна політика не є сталим явищем, а являє собою динамічний процес, який потребує постійного коригування мети та конкретизації завдань у кожному бюджетному періоді. Тому її мета досягається передусім за рахунок вибору оптимального переліку інструментів бюджетного механізму.

Для забезпечення реального та збалансованого бюджету вносяться відповідні зміни до бюджетного законодавства, що дає змогу позбутися, наприклад, деяких неефективних соціальних пільг та інших преференцій, удосконалити систему оподаткування, обліку, звітності для малого чи середнього бізнесу тощо.

Бюджетна політика має швидко реагувати на потреби суспільства та гармоніювати з динамікою розвитку суспільних відносин і ефективно реагувати на зовнішні й внутрішні виклики. Очікування від реалізації бюджетної політики слід розглядати як необхідну умову розв'язання суперечностей у бюджетній сфері, розуміння стійкості такої політики, її розвитку як динамічної моделі. Перспектива подальшого розвитку і вдосконалення бюджетної політики потребує розроблення науковцями та управлінцями ефективного механізму її реалізації як важливої передумови фінансової стабільності, зростання та примноження економічного потенціалу, розв'язання нагальних соціальних проблем.

До недоліків бюджетної політики у сфері видатків, на нашу думку, належать її недосконалість та неефективність через неспроможність впливати на відтворювальні економічні процеси, інвестиційну активність, підприємницьку діяльність, зростання доходів і покращання добробуту громадян, соціальну політику тощо. Актуальність модернізації бюджетної політики в нинішніх умовах лише посилюється.

Забезпечити ефективну реалізацію бюджетної політики можна тільки за рахунок синхронного застосування і впровадження ефективних інструментів, форм та методів бюджетного регулювання як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні. Ефективність бюджетної політики на місцевому рівні залежить від суб'єктивних факторів і процесів на всіх стадіях бюджетного циклу. Вкрай важливо діалектично поєднати змістову та формальну складові бюджетних відносин на місцевому рівні управління, спрямувавши його на комплексне виконання програм соціального й економічного розвитку територій [5, с. 11].

Підґрунтям для вдосконалення бюджетної політики у сфері видатків мають бути теоретична база, прогресивний практичний зарубіжний досвід та методологія впливу видатків державного й місцевих бюджетів на економіку країни, стабілізацію фінансів.

За допомогою інструментів бюджетного регулювання необхідно створити стимули для надходження коштів до бюджетів усіх рівнів, які дадуть можливість виконувати функції держави на належному рівні й досягати кращих економічних показників.

Нинішні проблеми розвитку бюджетної політики та її невідповідність суспільним потребам лише засвідчують необхідність подальшого її реформування.

Зважаючи на зарубіжний досвід проведення бюджетних реформ і вітчизняні реалії, основні зусилля у бюджетній політиці повинні спрямовуватися на вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами держави, зокрема їх перерозподіл через бюджет, досягнення реальної збалансованості бюджетної системи [2, с. 479]. Останнє неможливо забезпечити без ефективного та результативного використання бюджетних коштів на стратегічні, економічні напрями та сприяння нарощуванню бюджетного потенціалу.

Ефективність бюджетних видатків має підвищуватися за рахунок активного застосування програмно-цільового методу та дієвого середньострокового бюджетного планування [6, с. 57]. Це забезпечить прямий зв'язок між розподілом бюджетних ресурсів і результатами їх використання [7, с. 306].

Необхідно переосмислити роль прогнозування та планування і впливу цього інструментарію на прозорість і передбачуваність управлінських рішень у бюджетному процесі. Адже, як свідчить практика, неефективне управління й використання коштів є чи не головною проблемою виконання бюджету.

Так, аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених органам Генеральної прокуратури України на забезпечення їхньої діяльності, засвідчив, що 4764,1 млн грн, отримані ними у 2013 р. та I півріччі 2014 р. з державного бюджету, було витрачено на власний розсуд керівництва. Це призвело до бюджетних правопорушень на суму 14 млн грн і неефективного використання 84,6 млн грн [8].

У результаті аудиту ефективності використання коштів субвенцій із державного бюджету місцевим бюджетам на проведення заходів із відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, 120-річчя від дня народження Олександра Довженка та вшанування пам'яті у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії у Черкаській та Чернігівській областях встановлено таке. Із запланованих по Черкаській обл. 15 пускових об'єктів у 2013 р. за рахунок коштів субвенції в повному обсязі виконано роботи лише на чотирьох об'єктах, частково – на шести об'єктах, взагалі не розпочиналися роботи на чотирьох об'єктах. По Чернігівській обл. на всіх чотирьох об'єктах роботи виконано частково. З передбаченого обсягу бюджетних асигнувань (94,5 млн грн) використано тільки 42,7 млн грн (тобто менше половини), до того ж із порушенням законодавства – 1,2 млн, неефективно – 1,6 млн грн. Решту невикористаних коштів субвенцій по Черкаській обл. в сумі 39,3 млн грн і по Чернігівській – 12,5 млн грн повернено до державного бюджету [10].

Аналіз ефективності використання коштів Державного бюджету України центральними органами виконавчої влади на наукову діяльність та підготовку наукових кадрів засвідчив, що протягом 2012–2014 рр. на ці потреби передбачено кошти в сумі 2058,1 млн грн, зокрема за загальним фондом – 1659,8 млн грн. Проте система планування і використання коштів державного бюджету на наукову діяльність фактично базується на забезпеченні фонду оплати праці певної чисельності науковців, а не на об'єктивній оцінці необхідних коштів для виконання завдань інноваційного розвитку. При цьому обмеженість фінансування й застаріла матеріально-технічна база наукових установ унеможливають доведення результатів окремих науково-дослідних робіт (НДР) до рівня реального промислового впровадження. Як наслідок,

виконання 263 НДР призупинено, результати 153 НДР залишилися не впровадженими [10].

Зазначимо, що це не поодинокі випадки. Тож без забезпечення дієвого управління й використання бюджетних коштів неможливо сподіватися на ефективність і результативність бюджетної політики загалом.

На нашу думку, серед основних цілей бюджетної політики у сфері видатків мають бути:

- зосередження обмежених фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках економічного й соціального розвитку країни (державні, галузеві, регіональні програми);
- посилення відповідальності розпорядників та одержувачів коштів за взяті ними бюджетні зобов'язання і проведення вчасних платежів;
- раціональне й ефективне використання бюджетних коштів;
- спрямування зусиль розпорядників і одержувачів коштів на досягнення кінцевого результату та максимально високих соціально-економічних показників.

Соціально-економічне становище України потребує кардинальних структурних змін в економіці та бюджетній політиці, виходу на новий рівень господакування, управління бюджетними видатками та соціально-економічного розвитку. З огляду на це, вдосконалення управлінських рішень щодо ефективного управління та використання бюджетних коштів є ключовим напрямом подальшої модернізації бюджетної політики й поглиблення її реформування.

Бюджетна політика буде ефективною і відповідатиме суспільним настроям лише тоді, коли кожен громадянин України, незалежно від соціального статусу, довірятиме їй ключовим принципам. Тобто шлях до модернізації бюджетної політики у сфері видатків – це двосторонній процес, і взаємозв'язок із суспільством відіграє ключову роль у її успішності та ефективності.

Реформування бюджетної політики означає її осучаснення, застосування якісних змін на інноваційних підходах. Орієнтиром є асоційоване членство в Європейському Союзі, якого Україна набула у 2014 р. Прагнення долучитися до європейських цінностей і досягти європейських стандартів життя є фундаментом для вдосконалення бюджетної політики. Зрілість українського суспільства (моральна, інтелектуальна), продемонстрована громадянами у 2014 р., є стимулом для повномасштабного реформування бюджетної сфери (грошово-кредитної, митної, податкової політики, державного боргу, міжбюджетних відносин), а також забезпечення ефективності використання бюджетних коштів. Збій принаймні в одному з інструментів створює труднощі для всієї бюджетної системи і повноцінної реалізації бюджетної політики.

Бюджетна політика має відповідати актуальним стратегічним завданням і цілям, які поставили перед країною. На нашу думку, до сучасних пріоритетів розвитку держави і, відповідно, головних завдань бюджетної політики належить залучення інвестицій, оскільки без них неможливо забезпечити сталий економічний і соціальний розвиток.

Не менш важливою складовою реалізації бюджетної політики у сфері видатків є вдосконалення бюджетного процесу, посилення контрольних функцій щодо неухильного дотримання всіма його учасниками бюджетних процедур,

правил і принципів з метою підвищення довіри суспільства до заходів цієї політики, позитивного впливу на соціально-економічні процеси та досягнення кращих результативних показників.

Держава як ключовий фактор регулювання фінансово-економічного механізму управління процесами національної економіки відіграє важливу роль у запровадженні дієвої моделі або типу бюджетної політики. Саме від неї залежить уведення ефективного інструментарію бюджетної політики для стимулювання одних економічних процесів та призупинення інших.

Механізм реалізації бюджетної політики – це передусім фінансовий механізм, який функціонує у сфері бюджету та бюджетних відносин і взаємодіє з іншими компонентами економічної системи. З огляду на те, що названий механізм підпадає під вплив економічної системи, моніторинг фактичного стану справ дасть можливість відстежувати інституційні чинники цього впливу, вчасно реагувати на проблеми та забезпечувати сталу динаміку розвитку.

Виваженість, плановість та послідовність реалізації бюджетної політики є запорукою стійкого розвитку економіки в напрямі розбудови сучасної інфраструктури, зростання добробуту суспільства.

Зазначимо, що потреба в ефективній бюджетній політиці у сфері видатків виникла не раптово, а стала наслідком того, що тривалий час не вирішувалися нагальні соціально-економічні питання як на державному, так і на регіональному рівнях. Ця ситуація ставала на заваді розвитку країни та економічному відтворенню. Необхідно негайно розв'язувати складні соціально-економічні проблеми для уникнення загострення такої ситуації.

Бюджетні видатки є важливим інструментом бюджетної політики, за допомогою якого здійснюється вплив на соціально-економічний розвиток країни та підвищення соціальних стандартів життя. Їх оптимізація, раціональне та ефективне використання бюджетних коштів є інструментом, завдяки якому можна кардинально змінити соціально-економічне становище країни, як у коротко-, так і в довгостроковій перспективі.

Зважаючи на це, соціальну підтримку з боку держави мають отримувати лише найуразливіші і найменш захищені верстви населення. Необхідно, задекларувавши пріоритети в економічній, соціальній, екологічній політиці, уникати необґрунтованих управлінських рішень у сфері видатків, які призводять до значних втрат бюджету та зростання навантаження на бюджет у наступні бюджетні періоди.

Бюджетна політика має проводитися в єдиній системі фінансових відносин країни та відповідати загальнодержавній економічній моделі розвитку.

Законодавчо визначена стратегія бюджетної політики спільно з дієвими формами та методами управління державними фінансами впливає на формування структури видатків бюджету і забезпечення економічного зростання. Важливо, щоб у цьому контексті видатки бюджету не підтримували окремі сфери економіки, а формували необхідні умови як для кожної галузі загалом, так і суб'єкта господарювання зокрема, забезпечували збільшення виробництва, впровадження інновацій, сприяючи зростанню надходжень до бюджету. Такий підхід дасть можливість державі на належному рівні виконувати функції щодо соціального захисту населення.

Одним із напрямів раціонального використання бюджетних коштів має бути зменшення видатків на утримання державного апарату. Для цього необхідно впорядкувати систему державного управління, систематизувати її, зробити гнучкішою та ефективнішою, а зекономлені кошти переспрямувати на інноваційні проекти або удосконалення структури соціальних потреб високої якості.

Питання оптимізації видатків бюджету складне не лише для практиків, а й для науковців. Адже, визначивши лише бюджетні параметри, без урахування низки таких чинників, як, наприклад, наявність кваліфікованої робочої сили, темпи залучення інвестицій, кон'юнктура ринку тощо, доволі проблематично досягнути бажаного результату. Приміром, значна фінансова підтримка окремих установ, організацій, проектів, програм може дати лише тимчасовий ефект і не принесе вигоди в майбутньому. Тому варто застосувати комплексний підхід, з урахуванням усіх елементів економічної політики. На нашу думку, необхідно прагнути до оптимального поєднання комбінацій та інструментів, беручи до уваги специфіку певної сфери економіки.

Бюджетні асигнування повинні не розпорозуватись, а спрямовуватися на розв'язання таких ключових проблем: розвиток економіки, вдосконалення та нарощування виробничих потужностей, фінансування науки, освіти, охорони здоров'я, виконання пріоритетних цільових комплексних програм, розбудова соціально-побутової інфраструктури, реалізація прав громадян тощо. Бюджетна політика має базуватися на реальних показниках, а також поєднанні оптимальності й ефективності здійснення бюджетних видатків. Соціальні гарантії та економічні проблеми мають фінансуватися в однакових пропорціях і не протиставлятися, адже комфортні умови життя стимулюють продуктивність праці, що, в свою чергу, впливає на зростання ВВП. Побудова сучасної інфраструктури сприяє припливу інвестицій, котрі є основою науково-технічного прогресу та запорукою економічного зростання.

Україна має величезний науково-технічний потенціал, який необхідно ефективно використовувати з метою нарощування виробництва наукомісткої продукції, створення інноваційних парків, виробництв товарів зі значною часткою доданої вартості, розвитку сфери послуг тощо. Бюджетні видатки слід спрямовувати на фундаментальні дослідження та пріоритетні прикладні, дослідно-конструкторські розробки, передусім у ті галузі й технології, де Україна має певні переваги порівняно із зарубіжними науковими школами.

Крім того, одним із основних завдань бюджетної політики є усунення суперечностей між рівнем і якістю життя населення незалежно від місця проживання. У цьому контексті врегулювання міжбюджетних відносин є одним із питань, яке демонструє ефективність бюджетної політики.

Низька забезпеченість власними доходами місцевих бюджетів лише підтверджує наявність проблем у реалізації регіональної бюджетної політики. Причинами є недостатня мотивація органів місцевого самоврядування щодо наповнення дохідної частини бюджету, різний фінансовий потенціал регіонів, відсутність системи належного фінансового контролю за ефективним використанням бюджетних коштів.

Місцева влада перебуває найближче до людей, тому краще розуміє проблеми і може вчасно надати необхідну допомогу. Бюджетна децентралізація

з наданням фінансової самостійності регіонам повинна супроводжуватися дотриманням належного рівня відповідальності, зокрема за раціональне й ефективне використання бюджетних коштів. Це дасть можливість підвищити рівень та якість життя населення в регіонах.

Бюджетна політика у сфері міжбюджетних відносин має забезпечувати однакові умови розвитку територій, згладжувати регіональні диспропорції та стимулювати регіони до нарощування фінансово-економічного потенціалу.

Головною метою бюджетної децентралізації є покращання якості суспільних послуг, які надаються громадянам за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Причому відповідальними за надання таких послуг є загальнодержавні або місцеві органи влади [11, с. 11].

Бюджетна децентралізація буде успішною лише тоді, коли сприятиме фінансовій та макроекономічній стабілізації, а бюджетні послуги матимуть високий ступінь ефективності і результативності, що забезпечить соціально-економічний розвиток країни та зростання добробуту населення. Це свідчитиме про ефективність бюджетної політики, її відповідність суспільним потребам.

Список використаних джерел

1. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : кол. моногр. : у 2 т. / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко ; ДННУ "Акад. фін. управління". – К. : ДННУ "Акад. фін. управління", 2014.
2. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: монографія / Л. В. Лисяк. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
3. Радионов Ю. Д. Бюджетная политика Украины: проблемы и пути модернизации // Экономика: мировой исторический опыт и современные проблемы : монография. Кн. 2 / под ред. Н. С. Клаунко. – Ставрополь : Логос, 2013. – 214 с.
4. Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету України : монографія. – К. : НДФІ, 2004. – 712 с.
5. Стан та перспективи розвитку фінансової системи України / за ред. О. О. Непочатенко. – Умань : Сочінський, 2012. – 324 с.
6. Забезпечення фінансової стабільності в Україні в умовах посткризової економіки / Я. В. Белінська, Д. С. Покришка, О. О. Молдован та ін. – К. : НІСД, 2011. – 88 с.
7. Проблемы развития и совершенствования финансовой и банковской системы Украины в условиях глобализации на макро- и микроуровнях : монография / под ред. Д. В. Нехайчука. – Симферополь: ИТ "АРИАЛ", 2012. – 370 с.
8. Коли коштів достатньо, часом їх витрачають неефективно / Рахункова палата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16744223>.
9. Пам'ятні дати відзначили, довгобуду залишилися / Рахункова палата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16744832>.
10. Проблеми галузевої науки / Рахункова палата України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rp.int/control/main/uk/publish/article/16745480>.
11. Становлення доктрини фінансової системи України: монографія / за ред. С. І. Юрія, О. М. Десятнюк. – Т. : Економічна думка, 2008. – 192 с.

*Стаття надійшла до редакції
5 червня 2015 року*